

Det tåbelige kors

Under den anden verdenskrig skete det engang, at krigen i et sekund måtte stå stille, og at den le, hvis klinge allerede var farvet rød af mange millioners blod, blev slået døden af hænde under ét eneste hjerteslag. Så rystende denne begivenhed end var, var den dog samtidig så ringe, at ingen beretning og ingen rapport melder derom; thi der var kun to mænd tilstede, en russer og den tyske korporal i et infanterikompagni, Paul Mohnhofer. Det var på Østfrontens sydlige afsnit, ikke langt fra byen Charkow, på den tid, da krigen ikke længere var ny og begejstrende, men var blevet kold og grusom. Fronterne, som stadig var brudt op og havde bølget frem og tilbage, var nu stødt sammen og havde ædt sig ind i hinanden; så var de langsomt ebbet ud efter et bestandigt frem- og tilbagetog og lå nu stille og lurende over for hinanden. De tyske soldater i 4. kompagnis frontafsnit havde drevet deres skyttegrave langt frem og dukkede sig nu godt ned i steppen mellem de sparsomme vækster i en jordbund, der var garvet af salt og udtørret af solen. Tæt over for dem, ca. et stenkast væk, havde de russiske forposter på samme vis gravet deres huller i den udtørrede jord.

Korporal Mohnhofer havde efter mørkets frembrud lagt sig i stilling og lå nu ligesom de andre med sit våben i mulden, med kroppen trykket ned mod den hårde jord, og prøvede gennem det lave steppegræs at opsnappe et spor af den modstander, hvis ånde han syntes, han fornemmede i den tavse nat. Efter at han nogle timer havde tøvet og luret i denne ejendommelige stemning, som på én gang er hvile og hvileløshed, blev han opmærksom på en lille buskvækst af kummerligt tjørn, som lidt fremme til siden for ham hævede sig over græsset. Han kom til at tænke på, at dette nødtørftige krat kunne yde ham bedre beskyttelse både mod fjendens blikke og mod solens bagende stråler, når de næste dag steg højt på himlen.

Derfor lod han sig centimeter for centimeter glide op over jorden og krøb forsigtigt hen imod busken uden at bevæge andet end albuerne, som han støttede sig på. Han nåede den uden at blive bemærket fra den modsatte side og begyndte straks at grave sig ned med sin korte spade.

Den lille tjørn gav ham en næsten behagelig følelse af sikkerhed, og han følte sig mere skjult end sine kammerater til begge sider, skønt han vidste, at han havde skubbet sig et godt stykke frem foran deres linie.

Men nu var det sådan, at den russer, som havde ligget over for korporal Mohnhofer, ligeledes havde bemærket busken og straks set sin fordel derved med det instinkt, som det naturligt primitive menneske har, der er fortroligt med sit hjemlands jord. På samme tid gled han smidigt og med en slanges bevægelser hen imod stedet og nåede endda frem før tyskeren. Også han begyndte straks at grave. Den skrabende lyd af spaderne og de nedraslende jordklumper blandede sig med hinanden, så at ingen af de to bemærkede den anden.

Da morgenen brød frem, vågnede fronten på begge sider af sin natlige stivnen. Skytsets dumpe rullen, maskingeværenes bjæffen og karabinernes piskeknald dødens morgenklokker, at dagen nærmede sig.

Korporal Mohnhofer anså det for at være tid, nu i det gryende dagslys at tage et overblik over marken for- an og spejde ud efter en lejlighed til at skyde. Han trak geværet tæt ind til kroppen og skubbede sig, med fingeren på aftrækkeren, hen til busken.

I samme øjeblik havde russeren, drevet af det samme ønske, afsikret sin maskinpistol og skubbet torneranken tilside. På én gang løftede begge hovedet for at se. Begge så det samme, fjendens ansigt. Så stor var begges rædsel og forfærdelse, at deres blik stivnede, og deres krop lammedes.

Russerens brede blussende ansigt, i hvilket korporal Mohnhofer med uhyggelig tydelighed skelnede hver lille fure og hver af de tætte skægstubbe, var fortrukket i gru, og han læste den nøgne angstide små vandklare øjne. Russeren havde meldt som taget sin hjelm af, eller måske slet ikke haft nogen; som hårene på en børste rejste det rødblonde hår sig fra hans glatragede hovedskal.

Tværs over hovedet løb et bredt ar, skaldet og blålighvidt, som en vej gennem en moden hvedemark.

Mærket efter et strejfskud, fór det Mohnhofer gennem hovedet, og samtidig blev det ham klart, at nu måtte han skyde. Han havde allerede affyret mange skud, men aldrig mod et menneske, der lå lige over for ham kun et skridt væk, og hvis ånde blæste hen imod ham selv. For første gang siden krigens begyndelse befandt han sig ikke over for en navnløs masse af fjender, men over for mennesket, personen, Guds skabning. Og netop dette øjeblik krævede af ham, at han for sin selvopholdelses skyld skulle dræbe det første enkeltmenneske, der trådte ham imøde fra massen af modstandere.

Med denne erkendelse, som i en brøkdel af et sekund havde strejft hans bevidsthed, kom en koldblodig beslutsomhed over ham, og uden at give sig tid til at tænke tanken til ende, krummede han allerede fingeren på aftrækkeren.

Da løftede russeren hånden, som ville han sige noget, og uden at tænke på, at han ikke ville kunne forstå hans sprog, holdt korporal Mohnhofer inde. Om det nu var, fordi han ubevidst var bundet af sine fædres tro, eller fordi han ansigt til ansigt med døden pludselig mindedes sin kirkes skik, nok er det, i dette øjeblik af yderste fare vidste han ikke andet end at slå korsets tegn. Hans forstand kunne have bebrejdet ham, at han ødte sin tid på sligt, nu hvor det drejede sig om brøkdele af sekunder, og hvor bare en lille bevægelse af en enkelt finger havde været tilstrækkelig til at redde hans liv. Men netop forstanden var lammet af skræk, og det var instinktet, der bestemte hans handling.

Og alligevel havde instinktet tilskyndet ham til det rette, for korporal Mohnhofer fyrede ikke. Da han blev stillet over for korstegnet, fik han en uklar, næsten barnlig forestilling om, at russeren med denne bevægelse havde stillet sig under en højere beskyttelse, han var urørlig for ethvert angreb, var omgivet af noget uigennemtrængeligt, noget helligt, han var nu et menneske, som man ikke kunne skyde uden at forsynde sig mod Gud.

Korporal Mohnhofer havde i hele sit liv kun sjældent givet plads for en kristelig tanke, men han følte sig pludselig dybt beskæmmet over for dette primitive menneske, som i et øjeblik af højeste dødsfare gjorde Gud selv til sin beskytter, i stedet for at stole på egen kraft og brugen af sit våben. Og nu gjorde korporal Mohnhofer noget meget usædvanligt, som kunne have set meningsløst, ja tåbeligt ud for den, der betragtede det, men som i virkeligheden var så vidunderligt og forløsende: han løftede ligeledes hånden og gjorde korsets tegn, ubehjælpsomt og klodset, for i hans kirke kendte man ikke til at bruge den slags fagter. Men han følte sig tvunget til at svare russeren på det samme sprog, det, som ikke behøver at bruge ord, og som er stærkt nok til at række ud over døden.

Han kom også pludselig til at mindes historier fra den romerske kristenforfølgelse, hvor man klædte mænd i gladiatorgevanter og drev dem ind i arenaen, for at de skulle ombringe hinanden i kamp, men hvor de i stedet for, efter at have genkendt hinanden på korstegnet, kastede våbnene bort for at falde i hinandens arme. Så var det, som om russerens brede ansigt ville fortrække sig til et smil: så godt havde han opfattet modstanderens håndbevægelse og forstået dens betydning.

Det var det øjeblik, i hvilket krigen holdt inde, og døden måtte sænke

leen, det øjeblik, i hvilket Gud selv stod mellem fronterne. Kun et øjeblik, nøjagtig så langt som hjertet behøver. det for at tage tilløb til at slå. Men så længe dette ene hjerteslag varede, havde to mænd betvunget krigen, fordi de havde påkaldt Herrens navn.

To mænd af forskellig race og forskellige folk, af forskellige verdensanskuelser og forskellige trosbekendelser, og dog to tjenere af den ene og samme Herre.

Ingen på nogen af siderne havde ænset noget af begivenheden, som havde udspillet sig med et sekunds hastighed, og ingen mærkede, at to soldater sagte sneg sig tilbage til deres huller fra tornebuskens grenværk, en russer og en tysker, hver til sin linie. To mænd, fra hvis ansigter angsten var veget bort.

Günther Schulze-Wegener, fra Jørgen Hansen og Thora Vest:

"Men jeg siger jer"

(Antologi - Gad 1963)